
Liška představí bílou knihu, počítá i s placením školného

Liška představí bílou knihu, počítá i s placením školného

26. ledna 2009 0:09

Ministr školství Ondřej Liška ze Strany zelených dnes předložil vládě návrh reformy, která má výrazně změnit české vysoké školy. Takzvané bílé knize rozhodně nechybí ambice. "Mým cílem je, abychom v roce 2020 vyslali do světa člověka, který získá Nobelovu cenu," říká Liška.

Hlavní diskuse se však točí kolem méně přitažlivé části návrhu – placení školného. Kritizuje ho opozice i koaliční lidovci.

Jedním z cílů bílé knihy je i to, aby mohlo studovat více dětí ze sociálně slabších rodin. To zní paradoxně. Bílá kniha rozsáhle popisuje, jak se bude platit školné. Jak to tedy je?

Bílá kniha školné nezavádí. To musí být politické rozhodnutí. Školné je jedna z alternativ, jak mohou studenti kontrolovat kvalitu škol. Rozhodně netvoří jádro reformy. Ale jakákoli debata ve světě, která zohledňuje moderní trendy, se nutně musí dotknout placení za studium.

Kdy budou za vzdělání platit čeští studenti?

Až poté, co bude několik let fungovat systém finanční podpory studentů. Granty, které bude od státu dostávat každý studující, půjčky a studentské spoření. To rozhodnutí by nemělo padnout dřív než v roce 2014. Už dnes není studium zdaleka zadarmo. A v zemích, kde byl zaveden propracovaný systém podpory studentů a určitý druh školného, se zásadně rozšířily možnosti pro sociálně znevýhodněné. Může to působit paradoxně, ale dává to smysl.

Bude opravdu každý, kdo bude studovat, dostávat peníze od státu?

Přesně tak. Bylo by to v řádu tisícikorun. Byl by to vlastně dnešní sociální příspěvek, který dostávají rodiče na děti. A my ho přesměrujeme z rodiny přímo studentům. Uvažujeme i o tom, že zrušíme limit 26 let pro studentské výhody. Chci, aby bylo možné do studia vstoupit v jakékoli fázi života.

Na jedné straně by studenti měli platit školné, na druhé straně budou dostávat peníze od státu. Jaký to má vlastně význam?

Studenti budou moci kontrolovat kvalitu škol, vytvoří to vazbu mezi nimi a tím, kdo jim poskytuje vzdělání. Když si zajdu s přáteli na skleničku, oslovují mě mladí lidé. Z těch diskusí vidím, že i studenti jsou nespokojeni s tím, jaká pozornost je jim v současném školství věnována. Chrlí desítky esejů, které si nikdo pořádně nepřečte. Oni pak mají právem pocit úplně marnosti. Zatímco když se podíváte třeba do Velké Británie, tam se na řadě univerzit studuje tak, že za vedoucím semináře přijdete třikrát za semestr, ale on vám vždy uloží k přečtení deset knih. Vy o nich napíšete esej, on si ho přečte a pak se s vámi o něj hádá. To je úplně odlišný přístup v utváření samostatného myšlení.

Bílá kniha je složitý dokument, který si asi běžný student nepřečte. Pokud projde, v čem budou vysoké školy za pět či deset let lepší?

Mladý člověk bude mít hlavně větší možnost volby. Zjistí si o jakémkoliv vysoké škole informace na jednom místě. Uvidí, jak jsou úspěšní její absolventi, jak je tam kvalitní výzkum. Žebříčky bude garantovat stát. Školy si samy určí, zda se budou orientovat spíš na trh práce, nebo na špičkový vědecký výzkum. A studenti budou samostatnější. Systém grantů a půjček jim umožní hospodařit s vlastním rozpočtem, budou se moci lépe věnovat studiu.

To si však nemyslí třeba koaliční lidovci, kteří bílou knihu kvůli školnému kritizují. Nebojíte se, že kvůli tomu spadne reforma pod stůl?

Já samozřejmě chápu, že někteří politikové, i koaliční, mají obavy, že by se školné mohlo stát "třicetikorunovým poplatkem", tedy obdobou poplatku ve zdravotnictví, který by mohl uškodit jejich popularitě. Ale od toho jsem tady já, abych ukázal, že školné může zvýšit kvalitu vzdělávání. A rozhodně nezmenší šance znevýhodněných. Naopak.

Za rok a půl jsou volby. Může je reforma přežít? Mluvíte o ní s levicí?

Rozhodně budu vést debatu i s opozicí. Zaznamenal jsem od ní různé návrhy, o kterých si myslím, že jsou na rozdíl od těch našich asociální. Například penalizační školné (platili by jen studenti se špatným prospěchem – pozn. red.). My chceme diskutovat především o finanční podpoře studentů. Jinak to nemá smysl. Šanci na reformu vůbec nevidím jako ztracenou